

Waar nu het Kouterplein is, stond vroeger het oudemannenhuis en het weeshuis. Enkel een postkaart in sepia herinnert ons nog aan de eerste sociale voorzieningen uit de jaren stillekes. En toch is het niet zo ver weg. In 1956 sloot het weeshuis haar deuren en de wezen van toen hebben inmiddels een respectabele leeftijd. Een aantal woont nog in Zele. Julienne De Ridder is één van hen. Julienne is zonder twijfel een BZ. Op vele fronten heeft ze haar strepen verdiend. Een eenvoudige vrouw met een groot hart met een dienstbaarheid die je dezer dagen niet meer vindt. Ik wou haar verhaal eens horen en op een middag in september maakte ze tijd voor mij. In 't Zils kreeg ik haar story te horen en tijdens onze babbel wist ze me drie keer kippenvel te bezorgen...

*Memoires
van een weesmeisje*

*Julienne
De Ridder*

Julienne woont in de Veldekenstraat. Een boodschap aan het hek vraagt me vriendelijk om het goed te sluiten. Maltezers kennen nu eenmaal geen grenzen. Net zoals bij vele mensen is de voordeur langs achter. In haar woonkamer aan tafel doet ze

haar verhaal.

Julienne is geboren op 3 april 1933 als dochter van Aloïs De Ridder en Agnes Maes. Vader deed de markten met ondergoed. Eerst woonden ze in de Veldekenstraat waar de drie kinderen van het ge-

*Julienne
in de kleuterklas
bij juffrouw
Antoinette Smit.
Julienne zit
de vierde van links
op de tweede rij.*

zin geboren werden: Alfred (1928), Robert (1930) en Julienne (1933). In 1935 verhuisde de familie naar de Kouter naar het huis waar nu parfumerie Griet gevestigd is.

Dat jaar kreeg mijn vader een bloeding, vertelt Julienne, en ze hebben hem nog naar de kliniek van Dendermonde gevoerd maar hij was al gepasseerd toen hij er aankwam. Moeder bleef met drie kinderen achter en ze trok in bij haar vader, Mandje, den traveirdraaijer op de Lokerenbaan. Daar hebben ze drie jaar gewoond en in 1938 vond moeder De Ridder een klein huisje in de Bookmolenstraat. Om de kost te verdienen deed haar moeder de was voor de rijke mensen en ook voor het fabriekske van Caesens deed ze regelmatig naaiwerk. Ik zie nog altijd die wastobbe voor mij, zegt Julienne.

In 1939 moest ze geopereerd worden aan een quater, een dikke keel. Dat was op een woensdag, herinnert Julienne zich, en donderdagmorgen is ze gestorven. Op zaterdag werd ze begraven en op maandag werden de drie kinderen naar het weeshuis gebracht.

Was er dan echt niemand die jullie kon opvangen, vraag ik haar. Nee, schudt Julienne het hoofd, diegene in de familie die de middelen hadden die deden het niet en de anderen wilden wel maar hadden de mogelijkheden niet, het waren geen makkelijke jaren. In de kliniek heeft haar moeder, die op dat moment al niet meer kon spreken, drie vingers in haar rechterhand genomen waarmee ze wou duidelijk maken om haar drie kinderen samen te houden.

Da's gebeurd, zegt Julienne, en godzijdank heb-

ben we een goede opvoeding gekregen en zijn we geen 'soorte' geworden, we zijn alle drie goe gekomen. Onze Fred is facteur geworden, onze Robert vond een job bij den Ebes en ik ben gaan 'dienen' en heb later een goede man gevonden. We zijn op ons plooi terecht gekomen, zegt Julienne met een zekere fierheid.

WEESHUIS

Julienne en haar broers vonden dus een nieuw 'thuis' op de Kouter. Ze werd onmiddellijk van haar broers gescheiden want de meisjes en jongens werden opgevangen in twee aparte groepen. In de jaren dat ze in het weeshuis was, heeft ze haar broers niet veel gezien.

Ik was pas 5, zegt Julienne, en eerlijk zo lang ik daar was, begreep ik niet dat ik geen thuis had, pas jaren later heb ik geweten dat ik geen thuis had. Juliennes stem verraadt emotie, haar ogen worden vochtig.

Het weeshuis behoorde toe aan de Commissie van de Openbare Onderstand (COO, nu OCMW).

33 Jongens en 32 meisjes woonden er toen. Voor de kinderen zorgden de zusters van de kliniek (de orde van Vincentius a Paulo). Over het bestuur van de COO is Julienne niet erg te spreken en de zusters ontfermden zich over de kinderen naar godsvrucht en vermogen. Godsvrucht was er zeker bij. Julienne toont me een oud document waarop het reglement van inwendige orde staat:

05.15: Wassen – Aankleden – Morgengebed

06.00: Naar de kapel

06.10: Communiegelegenheid

06.30: Heilige Mis of rozenhoedje

07.15: Ontbijt – Uitspanning – Voorbereiding voor school

*Een actie
van Winterhulp
in 1942 .*

*Julienne
zit vooraan
tussen de 2 tafels
in het midden.*

08.15: Naar school (?s winters om 08.45)
12.00: Middagmaal
12.15: Naar school
16.15: Vieruurmaal – Uitspanning
17.00: Schoolwerken – Lezen
18.30: Avondmaal – Avondgebed (paternoster)
19.00: Naar bed (onder de plechtige communie) –
Studie (boven de plechtige communie)
20.45: Naar bed

Op zon- & feestdagen waren er nog bijzondere
schikkingen:

07.00: Heilige Mis met vooraf ontbijt
09.00: Godsdienstig onderricht
15.15: Lof

Vrij vroeg werden de kinderen ingezet voor al-
lerlei hand- & spandiensten. De kinderen in het
weeshuis hebben alleszins (moeten) leren werken.
Ja, zegt Julienne, ik herinner me nog goed dat de
kinderen moesten helpen bij de was. Ik was nog
een klein meisje en ik ‘mocht’ ook helpen maar
om te voorkomen dat ik in de wastobbe zou val-
len, bond de zuster een koord rond mijn middel

die ze ergens aan vastbond. Ook in de vakanties
van toen was het werken geblazen. Het moe-
derhuis was in volle bloei en pisdoeken wassen
hoorde tot onze dagelijkse bezigheden. Masseur
Thérèse beweerde dat we daar schone handen van
kregen. Ook in de tuin werden ze ingeschakeld
om bv. erwten te trekken en jutezakken stoppen
was ook een klusje voor de kinderen.

Bezoek kregen Julienne en haar broers maar wei-
nig. Dat was niet moeilijk, vertelt ze, want we had-
den niet veel familie. Nonkel Staf uit Lokeren
kwam maandelijks eens langs. Eerst bezocht hij
mij en daarna mijn broers. Het was een uitzon-
deringsmaatregel als de drie eens samen mochten
zijn. Ieder jaar werden ze bij nonkel Staf uitgenodigd
als het kermis was in Lokeren. Dat was voor
ons echt een hoogdag. Maar mijn nonkel moest
dat op voorhand aanvragen aan het bestuur van

Een zeldzame foto van Julienne met haar 2 broers en een nichtje.

De weesmeisjes in de zomer van 1955

de COO. Sommige wezen hadden nog een moeder of een vader die om een of andere reden niet voor hen kon zorgen maar wij waren volle wezen, wij hadden niemand. En hoe ouder ik werd, hoe meer ik dat gewaar werd, zegt Julienne.

De zusters deden hun best om goed voor de kinderen te zorgen. Qua kledij was dat niet om over naar huis te schrijven, zegt Julienne. We kregen meestal kleren die de zusters vermaakt hadden, een frak hadden we niet. Ieder jaar moesten we twee keer meelopen in de processie. Dat was de sacramentsprocessie en de processie van 15 augustus. Dan trokken ze ons een zwart kleedje aan met een wit colleke. Met een Paternoster in de hand moesten we dan achter de gendarmen lopen tussen twee rijen pompiers. Dat was alles behalve plezant en onze Fred is er in geslaagd om drie keer te gaan lopen uit die processie.

MEID VOOR ALLE WERK

Op haar veertiende was 't school uit. Julienne had erg graag voor verpleegster gestudeerd. Niets van, zei masseur, je kunt zoals al de anderen hier blijven werken. Enkel de meisjes die 'roeping' hadden, kregen de kans verder te studeren.

Zo werd Julienne op haar veertiende meid voor alle werk in de kliniek en de COO. En het was nîg werken, voegt ze er aan toe. Wassen, plassen, strijken, bedden maken, schuren... Julienne was blijkbaar in alle handen goed. Als meisje van vijftien heb ik zelfs doden moeten helpen afleggen, zegt ze. Niet voor 't een of 't ander, zegt Julienne, maar ik heb daar hard moeten werken. Waren die meisjes dan allemaal zo braaf en volgzaam, vraag

ik haar. We konden niet anders dan gehoorzamen en doen wat ze ons opdroegen, is haar antwoord. En trouwens, je kon het ook aan niemand zeggen want ik had niemand!

DIENEN

Als ze 21 werden, moesten wezen het weeshuis verlaten. De meisjes gingen meestal ergens gaan 'dienen'. Op een dag kwam de oude Van Laere langs bij masseur, gaat Julienne verder, want hij was op zoek naar een inwonende meid. De man ving bot bij masseur want hij vloekte te veel en bovendien ging hij 's zondags niet naar de mis.

Een tijd later kwam ze via bemiddeling van onderpastoor Scheire terecht in het huisgezin van Maurits Anthuenis op de Dendermondebaan. Aan Julienne werd niets gevraagd, de beslissing werd voor haar genomen. Ik vertrok uit het weeshuis met enkel een klein valiesje met wat kleren. Ik had gene rotte frank. Zeven jaar had ik gewerkt voor de COO zonder één enkele vergoeding.

Bij Maurits Anthuenis kreeg ik 'schoon slapens', gaat Julienne verder, maar het was er hard te werken. Op dat moment waren er al vier kinderen in het gezin en madam nam het vrij gemakkelijk op. Dat was een zware dobber. Ik had zelfs nog geen wasmachine, zegt Julienne, kan je rekenen. Maar werken was ik gewoon, dat was het probleem niet. Ik voelde me er vaak alleen. Vooral in de vakantie toen het gezin voor twee weken naar zee trok en mocht ik thuis blijven. Gelukkig mocht ze dan die weken bij Albert De Donder gaan logeren en daar is ze de familie nog altijd dankbaar voor.

Toen ze op een morgen de kinderen naar school bracht, werd ze aangesproken door de oude madam Cool. Die vroeg haar op de man af hoeveel ze verdiende bij Anthuenis. 1000 frank per maand, antwoordde Julienne eerlijk. Wel, zei mevrouw Cool, als je bij mij komt krijg je 1500 frank. Ik dacht bij mezelf, zegt Julienne, 500 frank is 500 frank en ik koos eieren voor mijn geld. Het heeft me achteraf erg gespeten want ik heb daar echt niet graag gewerkt.

Ik was er 'maar' de meid. En op een dag zei mevrouw Cool tegen mij: Julienne, ge zijt beleefd en ge doet uw werk goed maar tenslotte zijt ge verplicht om hier te blijven want ge weet niet waar naar toe. Ge kunt niet geloven, zegt Julienne met tranen in de ogen, hoe erg ze me daar mee kwetsete. Dat vergeet ik nooit.

VERKERING

Even voor kerstdag kwamen de boeren hun pacht betalen bij de notaris. Op een avond kwam Jozef Piessens langs. In den Hoek huurde de familie Piessens een klein akkerke van de familie Cool. Julienne opende de deur en met de boodschap dat er iemand was om de pacht te betalen trok ze bij de notaris. Het was juist etenstijd en dus kreeg Julienne de opdracht hem even te laten wachten in de 'parloir' (ofte de spreekkamer).

En van het een kwam het ander, Julienne raakte met Jef aan de klap. Juffrouwke, zijde gij hier altijd, vroeg Jef en Julienne deed haar verhaal van het weeshuis en het 'dienen'. Mag ik je zondag eens komen halen om naar onze boerderij te komen kijken?, vroeg Jef. De zondag nadien spraken ze af om vier uur aan het huis van Klimme Mol (Jules De Loose), de schoenmaker. Ze reden samen naar den Hoek en na het bezoek aan de boerderij vroeg Jef of hij de volgende zondag vedrom mocht komen.

En zo ben ik in kennis gekomen, zegt Julienne. Iedere zondag spraken ze samen af en na twee maanden vroeg Jef op een avond: Julienne, ik ben de dertig gepasseerd en ik voel dat het klikt tussen ons, zou je d'er mee inzitten om te trouwen?

Julienne was eerlijk gezegd een beetje van haar melk. Gij hebt ne goede thuis, zei Julienne, ik ben maar een weesmeisje en ik heb niets. Ge moet er niet mee inzitten, was het antwoord van Jef, we zullen dat wel klaren.

TROUWEN

Op 15 oktober 1960 zijn Jef en Julienne getrouwd. Julienne had in die jaren dat ze gediend had, een klein spaarpotje weten te vergaren. Ik heb de helft van het feest betaald, zegt Julienne met enige fierheid, en ook de eetkamer heb ik volledig uit mijn eigen zak betaald. Ik had nog juist 72 frank toen ik trouwde. Een vriendin maakte mijn trouwkleed en Jef betaalde de ringen en kocht ook een wasmachine.

We huurden een huisje in de Roskotstraat. We waren goed ingespannen en we konden vooruit, zegt Julienne met enige trots, maar toch als ik 'thuis' kwam na het trouwfeest heb ik gehuild als een klein kind, geweest van contentement. Ik was 28 jaar en had nog nooit een thuis gehad, nog nooit een komme, een verket of ne lepel, die van mij was. Eindelijk had ik een thuis, weent Julienne, en Jef zei haar dat hij alles zou doen om er voor te zorgen dat het een thuis bleef.

Lang hebben ze niet in de Roskotstraat gewoond. Na tien maanden konden ze het huis in de Veldekensstraat kopen. Jef verdiende zijn boterham op travvou bij Fiel Nies en ik ging kuisen, gaat Julienne verder. We leefden sober en we konden goed sparen. In den beginnen was de aankoop een zware dobber maar door hard te werken konden

we ons huis vrij snel afbetalen. We deden het zelfs zo goed dat we op de belastingen moesten gaan uitleggen hoe we met 7000 frank een jaar konden leven. Julienne was niet op haar mondje gevallen en wist het toch te arrangeren dat er geen verder gevolg werd gegeven aan dat onderzoek want ze ging in 't zwart kuisen.

Op vier jaar tijd betaalden ze hun huis af. 't Was rijden en omzien, zegt Julienne en vaak moesten we wachten tot het conzeem geweest was voor we iemand konden betalen. In die tijd werden arbeiders twee keer per maand betaald. Conzeem heette dat in het ABZ, komt van quinzìeme, vijftiende.

Een mooie anekdote uit die jaren is ongetwijfeld de wekker die stilgevallen was. Julienne en Jef hadden geen horloge, enkel een wekker die ze gekregen hadden van de juwelier toen ze hun trouwringen kochten. Die wekker verhuisde 's avond al-

tijd mee naar boven zodat ze op tijd wakker werden. Op zekere nacht was de wekker stilgevallen. Julienne schoot wakker en riep: Jef we hebben ons overslapen. Julienne naar beneden om zijn schoofzak te maken, spek met eieren. Terwijl Jef ontbeet, ging Julienne met de fiets naar 't dorp om te kijken hoe laat het was. Even later stond ze terug thuis. Kruip maar terug in uw bed, zei ze tegen Jef, het is nog maar halftwee.

Toen in 1962 Alfons geboren werd, was ze de gelukkigste vrouw van de wereld. Nu had ik eindelijk iets dat van mij was en Jef en ik hebben gezworen dat we onze kinderen een goede thuis zouden geven en dat ze nooit iets zouden tekort komen, zegt Julienne nu bijna vijftig jaar later. Drie jaar later in 1965 werd haar dochter Agnes geboren.

KERKWAS

Een hoofdstuk apart is de kerkwas. Van 1961 tot en met 2004 heeft ze er voor gezorgd dat de Zeelse geestelijkheid stralend wit z'n werk kon doen.

Dat was zo, verduidelijkt Julienne, vroeger werd de was gedaan in het wezenhuis. Toen de nieuwe kliniek er kwam, mocht dit niet meer en moest deken Rooms op zoek naar iemand die dit op zich wou nemen. Op aanraden van de zusters kwam de deken bij mij terecht. Aan Julienne kon je nu eenmaal

niks misvragen en dus heeft ze 43 jaar de kerkwas gedaan. Avonden lang heeft ze gestreken, zeker in de tijd toen de alben nog van die geplisseerde stroken hadden.

Een auto hadden Julienne en Jef niet en iedere week als de was klaar was, zetten ze elk een wasmand op hun fiets en trokken er mee naar de kerk. Julienne deed dat werk heel graag en met de hoogdagen dacht ze bij zichzelf, ze zijn toch weeral schoon. Ik was daar hovaardig op, bekent Julienne.

Drie dekens heeft ze gekend: Rooms, Van Driesche en Willems. Toen ze in 2004 aan haar hart geopereerd moest worden, heeft ze -met spijt in 't hart- er op doktersadvies een punt achter moeten zetten.

Meer dan dertig jaar was ze werkvrouw bij dokter Paelinck. Op haar kast prijkt een tinnen schotel met de tekst erop 'Aan Julienne. Uit dankbaarheid voor 25 jaar trouwe dienst!' Ook bij notaris Lemmerling heeft ze lang gewerkt en af en toe kloppen ze nog eens aan haar deur met een klein vraagje. Een vraag waar Julienne met graagte op in gaat. Dienstbaar zijn voor anderen, het is haar met de paplepel meegeven en het staat ongetwijfeld in haar wapenschild.

SINT

Een andere carrière was deze van Sint-Maarten. Ze startte haar heilige loopbaan in het kleuterschooltje van Kamershoeck. Ook de nonnen van het klooster kregen jaarlijks een bezoekje van haar maar de mooiste aanbieding kreeg ze ongetwijfeld van den Unic zaliger. 24 Jaar lang heeft ze daar haar blijde intrede gedaan en de brave kinderen die zoet waren, bedacht met lekkers. Julienne duikt in haar fotoboeken en toont me beelden uit haar glorie-tijd: een Sint met een bende zwarte pieten in een koets op onze markt.

*De reünie
van de oud-wezen
op 25 september '93*

REÜNIE

25 september 1993 was voor Julienne ongetwijfeld één van de mooiste dagen van haar leven. Jarenlang koesterde Julienne de droom om de wezen van toen nog eens samen te brengen. Meer dan een jaar spoorde ze de adressen op van de 127 wezen die in het Zeelse weeshuis gewoond & geleefd hadden. Slechts zes vond ze niet meer terug. De wezen waren uitgezwermd over heel het Vlaamse land. Er kwam zelfs een antwoord uit Canada en Spanje.

Uiteindelijk waren ze met 69 op die memorabele dag. Julienne had alles in het werk gesteld om er een echt feest van te maken. Een eucharistieviering, een receptie en een feestmaaltijd. Ze kreeg financiële sponsoring uit verschillende hoeken en ook ons OCMW en het gemeentebestuur steunden dit initiatief. Het werd voor Julienne een hoogdag waar ze met heel veel deugd aan terug denkt.

JEF

In december 1998 is haar Jef overleden aan dé ziekte. Ik heb een goed leven met hem gehad, zegt Julienne. We waren gelukkig, altijd thuis, altijd bereikbaar voor onze kinderen. Samen hebben we onze kinderen een schone jeugd gegeven. Aan de muur hangt een schilderij van

Jef van de hand van François De Geest. Jef staat erop zoals hij was, met zijn mutske, zijn sigaret tussen de lippen en zijn handen rustend op een schop. Handen, monumenten van de arbeid. Naar het kerkhof ga ik maar twee keer per jaar, zegt Julienne, met Allerheiligen en op zijn verjaardag.

Ik heb meer aan de foto hier op de kast. Jef op zijn fiets op den hof. Als ik daar naar kijk, peins ik altijd dat hij thuiskomt, zegt Julienne. Ook als is hij er niet meer, dagelijks babbelt Julienne met haar Jef. Over wat er gebeurd is, over de problemen die er zijn... En ik zeg hem dan: allez, Jef maak dat eens in orde, steekt eens wat mee aan de kar... Dat geeft me dan courage, bekent Julienne.

GODEN

Zaterdag is de mooiste dag voor Julienne. Dan komen haar kleinkinderen meestal op bezoek. Ik heb twee brave kinderen, twee brave schoonkinderen, vertelt ze, maar mijn zeven kleinkinderen dat zijn mijn goden. Alfons heeft vier kinderen, Agnes drie. Alfons woont met zijn gezin in Zaventem, die ziet ze jammer genoeg niet zoveel. Hij belt geregeld en als het lukt zakken ze eens af naar Zele. Zowel Fons als zijn vrouw zijn verpleegkundigen en met al die shiften en studerende kinderen is het vaak niet zo makkelijk om een gaatje te vinden.

De kinderen van ons Agnes zijn hier opgekweekt, zegt Julienne. Iedere dag van half zeven tot de vijven waren ze bij ons. Jef en ik deden ze iedere dag samen naar school. De kinderen van Agnes ziet ze dan ook meer. In de tuin staat een autowrak waar Kristof, de jongste van Agnes, in het weekend aan komt sleutelen en dat brengt dan wat leven in de brouwerij, zegt Julienne.

Julienne is nu 78. Ze is veel thuis maar ook graag thuis. Ze doet haar huishouden, kookt, wast en plast. Ze heeft één hobby het maken van miniatuurruikertjes. Met pareltjes, gedroogde kruiden en bloemzaadjes weet ze zo mooie attenties te maken. Ze steekt er uren en uren werk in en al wat ze maakt is voor anderen. Ja, zegt Julienne, ik moet iets kunnen geven en dan voel ik me gelukkig, zo ben ik nu eenmaal. Ik ben ook lid van het Ziekenapostolaat en maandelijks ga ik eens langs bij vier

zieken. Ze zijn altijd blij als ik er ben. Gewoon wat aandacht en een babbel, dat doet deugd. Hoe ze terug kijkt op haar leven? Ik ben content, zegt ze. De tegenslagen die we gehad hebben, hebben we overleefd. Ik ben blij dat ik mensen kon helpen en hoop van nog lang gezond te mogen zijn. Daar lees ik iedere avond voor, dat ik mijn verstand houd. Iedere avond drie Weesgroetjes.

Ik neem afscheid van Julienne. Bedankt voor je mooie verhaal. Een verhaal van iemand die ondanks de tegenslagen van haar jeugd er in geslaagd is om samen met haar man iets moois uit te bouwen. Een verhaal van levenslust, van onbaatzuchtige dienstbaarheid voor anderen... Zoals jij, Julienne, lopen er te weinig rond op onze wereld.

Mark
21.10.2011

Met dank aan de Heem- en Oudheidkundige Kring Zele voor het gebruik van de oude postkaart.